

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PEDRA CRUZ VILLALÓNA
přednesené dne 6. července 2010¹

1. V této věci vyvstává otázka ohledně výkladu rámcového rozhodnutí 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy², co se týče výkonu rozhodnutí vynesných v nepřítomnosti ve vystavujícím členském státě. Podstatou otázky belgického Ústavního soudu je, zda osoba odsouzená v nepřítomnosti má být soudními orgány vykonávajícího členského státu předána na základě žádosti kvalifikované jako zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání nebo jako zatýkací rozkaz za účelem výkonu trestu. Zvolení kvalifikace má rozhodující význam, jelikož s ohledem na znění uvedeného rámcového rozhodnutí jeden typ zatýkacího rozkazu umožňuje vykonávajícímu členskému státu podmínit předání možným vrácením osoby k případnému výkonu trestu v uvedeném státě, zatímco druhý typ zatýkacího rozkazu toto neumožňuje.

I – Právní rámec

A – Právo Unie

2. Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV o evropském zatýkacím rozkazu a postupech

předávání mezi členskými státy (dále jen „rámcové rozhodnutí“) zdůrazňuje ve svých bodech odůvodnění účel tohoto nástroje, jakož i význam zajištění ochrany základních práv.

„(5) Z cíle stanoveného pro Evropskou unii stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva vyplývá zrušení vydávání mezi jednotlivými členskými státy a jeho nahrazení systémem předávání mezi justičními orgány. Dále zavedení zjednodušeného systému předávání odsouzených nebo podezřelých osob za účelem trestního řízení nebo výkonu soudních rozhodnutí ve věcech trestních umožňuje odstranit složitost a možné prodlení spojené se stávajícími postupy vydávání. Tradiční vztahy spolupráce, které až dosud převládaly mezi jednotlivými členskými státy, by měly být nahrazeny systémem volného pohybu soudních rozhodnutí ve věcech trestních, zahrnujícím jak rozhodnutí předcházející odsouzení, tak i pravomocná rozhodnutí, v prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

1 – Původní jazyk: španělština.

2 – Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 (Úř. věst. L 190, s. 1).

[...]

- (10) Mechanismus evropského zatýkácího rozkazu je založen na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy. Jeho provádění lze pozastavit pouze v případě závažného a trvajících porušování zásad stanovených v čl. 6 odst. 1 [SEU] některým členským státem v případě, že toto porušování Rada zjistila podle čl. 7 odst. 1 [SEU] s důsledky stanovenými v čl. 7 odst. 2.

Toto rámcové rozhodnutí nebrání členskému státu v tom, aby uplatňoval své ústavní zásady týkající se práva na spravedlivý proces, svobody sdružování, svobody tisku a svobody projevu v jiných sdělovacích prostředcích.“

[...]

3. Článek 1 rámcového rozhodnutí definuje evropský zatýkácí rozkaz a znovu zdůrazňuje důležitost ochrany základních práv osob, na které se vztahuje:

„1. Evropský zatýkácí rozkaz je soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojené[ho] s odnětím osobní svobody.

- (12) Toto rámcové rozhodnutí ctí základní práva a zachovává zásady zakotvené v článku 6 [SEU], které jsou vyjádřeny i v Listině základních práv Evropské unie, zejména v kapitole IV uvedené listiny. Nic v tomto rámcovém rozhodnutí nelze vykládat tak, že zakazuje odmítnout předání osoby, na kterou byl vydán evropský zatýkácí rozkaz, existují-li na základě objektivních skutečností důvody domnívat se, že uvedený zatýkácí rozkaz byl vydán za účelem stíhání nebo potrestání této osoby na základě jejího pohlaví, rasy, náboženství, etnického původu, státní příslušnosti, jazyka, politického přesvědčení nebo sexuální orientace nebo že by postavení této osoby mohlo být pro některý z těchto důvodů zhoršeno.

2. Členské státy vykonají evropský zatýkácí rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí.

3. Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 [SEU].“

4. Článek 4 rámcového rozhodnutí uvádí důvody, pro které může soud vykonávajícího členského státu výkon odmítnout, z nichž je vhodné zmínit důvod obsažený v bodě 6:

práva vykonávajícího členského státu podléhat těmto podmínkám:

„Vykonávající justiční orgán může odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu:

[...]

6) byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody v souladu se svým vnitrostátním právem;[...]"

1) byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, které byly uloženy rozhodnutím vyneseným v nepřítomnosti, a nebyla-li dotyčná osoba předvolána osobně nebo jinak informována o dnu a místě jednání, které vedlo k rozhodnutí vynesenému v nepřítomnosti, může být předání podmíněno tím, že vystavující justiční orgán poskytne přiměřenou záruku, že osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz, bude mít možnost požádat ve vystavujícím členském státě o obnovu řízení a být přítomna soudnímu jednání;

[...]

5. Článek 5 rámcového rozhodnutí stanoví záruky, které musí vystavující členský stát dodržet, a které nejsou-li dodrženy, mohou odůvodnit odmítnutí předání. Co se týče probíhajícího řízení, je nezbytné zdůraznit záruku týkající se rozhodnutí vynesených v nepřítomnosti, která stanoví:

„Výkon evropského zatýkacího rozkazu vykonávajícím justičním orgánem může podle

3) je-li osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání, státním příslušníkem vykonávajícího členského státu nebo zde má trvalé bydliště, může být předání podmíněno tím, že osoba bude po vyslechnutí vrácena do vykonávajícího členského státu, aby zde vykonala trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s odnětím osobní svobody uložené ve vystavujícím členském státě.“

B – Vnitrostátní právo

práv dotyčné osoby, která jsou zakotvena článkem 6 [SEU].“

6. Belgické království provedlo rámcové rozhodnutí 2002/584 do svého vnitrostátního právního řádu prostřednictvím zákona ze dne 19. prosince 2003 o evropském zatýkacím rozkazu, jehož předmět je vymezen v čl. 2 odst. 3:

8. Mezi důvody, z nichž je možné výkon odmítnout, uvádí článek 6 zákona mimo jiné následující:

„Výkon lze odmítnout v těchto případech:

„Evropský zatýkací rozkaz je soudním rozhodnutím, které vydal příslušný justiční orgán členského státu Evropské unie, označovaný jako justiční orgán, aby příslušný justiční orgán jiného členského státu, označovaný jako vykonávající orgán, zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody.“

[...]

4° byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu nebo ochranného opatření, má-li dotyčná osoba belgickou státní příslušnost nebo má trvalé bydliště v Belgii a příslušné belgické orgány se zaváží provést výkon tohoto trestu nebo ochranného opatření v souladu s belgickým právem;

7. Článek 4 zákona stanoví důvod založený na ochraně základních práv, pro který je možné výkon odmítnout, a zní takto:

[...]“

„Výkon evropského zatýkacího rozkazu se odmítne v těchto případech:

9. Předávací postup ve členském státě výkonu upravuje čl. 18 odst. 2 zákona ze dne 23. května 1990 o mezistátním předávání odsouzených osob, o předávání podmíněně odsouzených osob nebo osob podmíněně propuštěných na svobodu a přenosu dozoru nad těmito osobami, jakož i o převzetí a přenosu výkonu trestů odnětí svobody a opatření spojených s odnětím osobní svobody, který stanoví:

[...]

5° existují-li vážné důvody domnívat se, že výkon evropského zatýkacího rozkazu by měl za následek porušení základních

„V případě soudního rozhodnutí přijatého na základě čl. 6 bodu 4 zákona ze dne

19. prosince 2003 o evropském zatýkacím rozkazu dochází k převzetí výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody uvedeného v uvedeném soudním rozhodnutí. Trest nebo ochranné opatření spojené s odnětím osobní svobody se vykoná v souladu s ustanoveními tohoto zákona.“

10. Článek 18 zákona ze dne 23. května 1990 je součástí kapitoly VI, nazvané „[o] výkonu trestů odnětí svobody a ochranných opatření spojených s odnětím osobní svobody uložených v zahraničí v Belgii“. Musí být vykládán s přihlédnutím k článku 25 téhož zákona, který stanoví:

„Ustanovení kapitol V a VI se nepoužijí na odsuzující rozhodnutí v trestním řízení vynesena v nepřítomnosti, s výjimkou případů uvedených v čl. 18 odst. 2, jedná-li se o odsuzující rozhodnutí v nepřítomnosti, které nabylo právní moci.“

11. Článek 25 zákona ze dne 23. května 1990 činí čl. 6 bod 4 zákona z roku 2003 nepoužitelným v případě řízení o výkonu evropského zatýkacího rozkazu za účelem výkonu trestu uloženého rozhodnutím vynesným v nepřítomnosti, proti kterému má však odsouzený stále právo podat opravný prostředek, kterého se nevzdal.

12. Pokud jde o záruky, které musí vystavující členský stát dodržet, belgický zákonodárce

ve výše uvedeném zákoně z roku 2003 stanovil následující:

„Byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření, které byly uloženy rozhodnutím vynesným v nepřítomnosti, a nebyla-li dotyčná osoba předvolána osobně nebo jinak informována o dni a místu jednání, které vedlo k rozhodnutí vynesnému v nepřítomnosti, může být předání podmíněno tím, že vystavující justiční orgán poskytne přiměřenou záruku, že osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz, bude mít možnost požádat ve vystavujícím členském státě o obnovu řízení a být přítomna soudnímu jednání.“

Za přiměřenou záruku ve smyslu prvního pododstavce se považují ustanovení v právu vystavujícího členského státu, která upravují opravný prostředek a uvedení podmínek využití tohoto opravného prostředku, ze kterých vyplývá, že jej bude moci osoba skutečně využít.“

13. Článek 8 zákona z roku 2003 obsahuje ustanovení o předání za podmínek použitelných na zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání:

„Má-li osoba, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání, belgickou státní příslušnost nebo má-li trvalé bydliště v Belgii, lze předání podmínit tím, že tato osoba bude poté, co byla odsouzena,

vrácena do Belgie, aby zde vykonala trest nebo ochranné opatření, které jí byly uloženy ve vystavujícím členském státě.“

16. Dne 14. února 2006 obdržel I. B. od belgických orgánů povolení k pobytu na dobu delší než tři měsíce. Krom toho ze spisu vyplývá, že I. B. pobývá v Belgii od roku 2002 společně se svou manželkou a se svými třemi dětmi. Podle předkládacího usnesení je manželka I. B. v Belgii usazena jako osoba samostatně výdělečně činná.

II – Skutkový stav a řízení před belgickými soudy

14. V červnu roku 2000 odsoudil soud v Bukurešti pana I. B., rumunského státního příslušníka, k trestu odnětí svobody na dobu čtyř let za spáchání trestného činu obchodování s jadernými a radioaktivními látkami. Rozhodl, že rozsudek, který byl potvrzen v odvolacím řízení v dubnu roku 2001, bude vykonán v rámci probačního dohledu. Dne 15. ledna 2002 rumunský Nejvyšší soud potvrdil trest uložený I. B., rozhodl však, že se tento trest vykoná ve vězení. Rozhodnutí tohoto soudu bylo vyneseno v nepřítomnosti, aniž byl I. B. osobně informován o dni a místě jednání, které vedlo k tomuto rozsudku.

17. Dne 11. prosince 2007 byl I. B. na základě záznamu Interpolu ze dne 10. února 2006 zatčen belgickou policií a uvězněn. Předmětem záznamu bylo zatčení a předání I. B. Rumunsku za účelem výkonu uvedeného rozsudku vydaného rumunským Nejvyšším soudem. Po vyslechnutí vyšetřujícím soudcem byl I. B. dne 12. prosince 2007 podmíněně propuštěn na svobodu do doby, než bude přijato konečné rozhodnutí o jeho předání.

18. Dne 13. prosince 2007 vydal soud v Bukurešti na I. B. evropský zatýkácí rozkaz za účelem výkonu trestu odnětí svobody na dobu čtyř let, který mu byl uložen v Rumunsku.

15. Pan I. B. má za to, že při vydání těchto soudních rozhodnutí došlo k závažnému porušení procesních záruk. To je podle I. B. důvod, proč byl nucen uprchnout ze své země a usadit se v Belgii, kde pobývá nepřetržitě dodnes, aniž vykonal trest, který mu byl uložen.

19. Dne 19. prosince 2007 podal I. B. u Cizineckého úřadu žádost o azyl, které bylo dne 11. března 2008 vyhověno. Dne 7. července téhož roku však Úřad pro uprchlíky a osoby bez státní příslušnosti jeho žádost [o přiznání postavení uprchlíka] zamítl. Proti poslední uvedenému rozhodnutí podal I. B.

u Conseil d'État žalobu, kterou uvedený soud projednává.

výkon v Belgii, neboť nejde o výkon konečného rozhodnutí; naproti tomu, pokud se jedná o zatýkácí rozkaz vydaný za účelem trestního stíhání, belgické orgány mohou předání podmínit následným vrácením I. B. Belgii, jeho zemi bydliště.

20. Dne 29. února 2008 navrhl procureur du Roi (státní zástupce) soudu prvního stupně v Nivelles prohlásit evropský zatýkácí rozkaz vydaný rumunským soudem za vykonatelný. Dne 22. července téhož roku soud rozhodl, že zatýkácí rozkaz splňuje všechny podmínky stanovené zákonem. Poukázal však na to, že předání se zakládá na výkonu soudního rozhodnutí vyneseného v nepřítomnosti, které není dosud konečné. Vzhledem k těmto okolnostem měl soud za to, že podle rumunského procesního práva měl I. B. vzhledem k tomu, že byl odsouzen v nepřítomnosti, právo na obnovu řízení u soudu, který o sporu rozhodoval v prvním stupni.

22. Soud měl za to, že se jedná o zatýkácí rozkaz vydaný za účelem výkonu trestu, a proto nenalezl právní základ k odmítnutí jeho výkonu nebo k jeho podmínění následným vrácením.

23. Tyto pochybnosti vycházející ze systematického výkladu belgického zákona, jsou základem otázky týkající se protiústavnosti položené soudem prvního stupně v Nivelles Ústavnímu soudu, která zní takto:

21. Soud prvního stupně v Nivelles pojal pochybnosti o kvalifikaci zatýkácího rozkazu vystaveného rumunským soudem. Na jednu stranu jej lze kvalifikovat jako zatýkácí rozkaz vydaný za účelem výkonu trestu, a to konkrétně trestu uloženého v roce 2002 a posléze potvrzeného rumunským Nejvyšším soudem. Na druhou stranu, jelikož má I. B. právo na obnovu řízení, vzhledem k tomu, že byl odsouzen v nepřítomnosti, lze žádost kvalifikovat jako zatýkácí rozkaz vydaný za účelem trestního stíhání. Volba mezi těmito dvěma kvalifikacemi má závažné důsledky: pokud se jedná o zatýkácí rozkaz vydaný za účelem výkonu trestu, I. B. nemůže žádat o jeho

„Porušuje článek 8 zákona ze dne 19. prosince 2003 o evropském zatýkáčím rozkazu vykládaný v tom smyslu, že se vztahuje pouze na evropský zatýkácí rozkaz vydaný za účelem trestního stíhání, a nikoli na evropský zatýkáčící rozkaz vydaný za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, články 10 a 11 Ústavy tím, že brání, aby předání osoby belgické státní příslušnosti nebo osoby s trvalým bydlištěm v Belgii, na kterou se vztahuje evropský zatýkáčící rozkaz za účelem výkonu trestu odnětí svobody, který byl uložen rozhodnutím vyneseným v nepřítomnosti této osoby, vystavujícímu justičnímu orgánu bylo podmíněno tím, že tato osoba bude po podání opravného prostředku a po provedené obnově řízení, k čemuž vystavující justiční

orgán poskytne přiměřenou záruku ve smyslu článku 7 uvedeného zákona, vrácena do Belgie, aby zde vykonala trest nebo ochranné opatření, které jí byly uloženy ve vystavujícím členském státě?“

24. Ústavní soud měl za to, že se otázka týká oblasti, která v zásadě vyžaduje výklad rámcového rozhodnutí 2002/584. Po vyslechnutí účastníků řízení se tento soud v průběhu uvedeného incidenčního řízení o ústavnosti rozhodl položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku.

III – Řízení před Soudním dvorem

25. Dne 31. července 2009 došlo kanceláři Soudního dvora předkládací usnesení Ústavního soudu, které obsahovalo následující otázky:

„1) Musí být evropský zatýkací rozkaz vydaný za účelem výkonu odsuzujícího rozhodnutí vyneseno v nepřítomnosti, aniž je odsouzená osoba informována o místu nebo dni jednání, a proti kterému má stále možnost podat opravný prostředek, považován nikoliv za zatýkací

rozkaz za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody ve smyslu čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, ale za zatýkací rozkaz za účelem trestního stíhání ve smyslu čl. 5 bodu 3 téhož rámcového rozhodnutí?

- 2) Musí být v případě záporné odpovědi na první otázku čl. 4 bod 6 a čl. 5 bod 3 téhož rámcového rozhodnutí vykládány v tom smyslu, že neumožňují členským státům podmínit předání osoby s trvalým bydlištěm na jejich území, na kterou se za okolností popsaných v první otázce vztahuje zatýkací rozkaz za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, justičním orgánům vystavujícího státu tím, že tato osoba bude vrácena do vykonávajícího státu, aby zde vykonala trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s odnětím osobní svobody, které jí byly pravomocně uloženy ve vystavujícím členském státě?

- 3) Porušují v případě kladné odpovědi na druhou otázku tyto články čl. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii, konkrétně pak zásadu rovnosti a nediskriminace?

- 4) Musí být v případě záporné odpovědi na první otázku článku 3 a 4 téhož rámcového rozhodnutí vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby justiční orgány členského státu odmítly výkon evropského zatýkacího rozkazu, existují-li vážné důvody se domnívat, že by jeho výkon měl za následek porušení základních práv dotyčné osoby, tak jak jsou zakotvena čl. 6 odst. 2 Smlouvy o Evropské unii?“
- předání pozdějším vrácením za účelem výkonu trestu na jeho území.
29. Tento závěr je výsledkem následujícího výkladu.

26. I. B., vláda Belgie, vláda Rakouska, Německa, Polska, Švédska a Spojeného království, jakož i Komise a Rada předložili svá písemná vyjádření.

27. Na jednání, které se konalo dne 11. května 2010, přednesla vláda Belgie a Švédska, jakož i Komise svá ústní vyjádření.

30. Článek 4 bod 6 rámcového rozhodnutí 2002/584 umožňuje vykonávajícímu soudnímu orgánu odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, byl-li vydán ve vystavujícím členském státě „za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody“ a je-li odsouzená osoba státním příslušníkem vykonávajícího členského státu, má-li zde trvalé bydliště nebo se zde zdržuje. V tomto případě a zaváže-li se vykonávající členský stát provést sám výkon trestu nebo ochranného opatření, může soud zodpovědný za naplnění zatýkacího rozkazu odmítnout tento rozkaz vykonat. Ve znění rámcového rozhodnutí se jedná o „důvody, pro které je možné výkon odmítnout“.

IV – Úvodní analýza

28. Předmětem této věci je předběžná otázka týkající se výkladu rámcového rozhodnutí 2002/584. Ústavní soud zdůrazňuje, že uvedené rámcové rozhodnutí lze vykládat tak, že osoba odsouzená v nepřítomnosti v některém členském státě může být zbavena možnosti, aby vykonávající členský stát podmínil její

31. Dále článek 5 obsahuje řadu záruk, které musí vystavující soudy dodržet, pokud si přejí, aby jejich rozhodnutí byla vykonána v souladu s postupy upravenými v rámcovém rozhodnutí 2002/584. Krom toho je třeba pokázat na záruku stanovenou v odstavci 1, která umožňuje podmínit předání v případě, že bylo rozhodnutí o odsouzení obviněného vyneseno v nepřítomnosti a neexistují záruky, které by zajistily, že osoba, na kterou se vztahuje zatýkací rozkaz, bude mít možnost

žádat o obnovu řízení³. Stejně tak odstavec 3 uvádí, že je možné předání podmínit rovněž tehdy, byl-li zatýkácí rozkaz vydán za účelem trestního stíhání a dotyčná osoba je státním příslušníkem vykonávajícího členského státu nebo zde má trvalé bydliště. V tomto případě lze předání podmínit pouze tím, že se vystavující členský stát zaváže, že osoba bude vrácena do vykonávajícího členského státu, aby zde vykonala trest nebo ochranné opatření uložené ve vystavujícím členském státě.

32. Tímto rámcové rozhodnutí 2002/584 chrání státní příslušníky vykonávajícího členského státu a osoby, které zde mají trvalé bydliště, za účelem ochrany vazeb, které tyto osoby mají s daným územím. V konečném výsledku se jedná o určitý druh výjimky ze zatýkácího rozkazu, založené na ochraně některých citových vazeb určité osoby ke svému nejbližšímu okolí a která má mimo jiné usnadnit její případné opětovné začlenění do společnosti. Dále chrání rovněž osoby, které byly souzeny v nepřítomnosti ve vystavujícím členském státě, tím, že umožňuje, aby tyto

osoby byly vráceny pouze tehdy, bude-li jim zajištěna možnost obnovy řízení.

33. Nicméně, jak konstatoval Ústavní soud, spojení těchto dvou cílů přináší nelogický výsledek. Tak je tomu v případě, ukáže-li se nezbytné chránit osobu, která se nachází současně v obou situacích. A to je přesně případ I. B.: rumunský státní příslušník, který legálně pobývá v Belgii jakožto vykonávajícím členském státě a který zde vytvořil rodinnou jednotku, se musí přesto vrátit do Rumunska k výkonu odsuzujícího rozsudku vyneseného v nepřítomnosti, jehož účinky napadne v rámci obnovy řízení, na kterou má právo. Za těchto okolností vyvstává otázka – jaký typ zatýkácího rozkazu vydaly rumunské vystavující orgány? Jedná se o zatýkácí rozkaz za účelem výkonu trestu nebo zatýkácí rozkaz za účelem trestního stíhání? Mohlo by se jednat o první typ zatýkácího rozkazu, ale v takovém případě není belgickým soudům rámcovým rozhodnutím ani vnitrostátními právními předpisy výslovně dovoleno podmínit předání I. B. tím, že bude případně vrácen do Belgie za účelem výkonu trestu.

3 — Je třeba uvést, že toto ustanovení bylo zrušeno a nahrazeno novým článkem 4a vloženým rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, kterým se mění rámcová rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a kterým se posilují procesní práva osob a podporuje uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí na rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotyčná osoba neúčastnila osobně (Úř. věst. L 81 ze dne 27. 3. 2009, s. 24).

34. Právě skutečnost, že belgické soudy nemohou podmínit předání I. B. jeho pozdějším vrácením za účelem výkonu trestu v jeho členském státě bydliště, je důvodem, pro který jak soud prvního stupně v Nivelles, tak Ústavní soud vznesly předběžnou otázku.

V – K první a druhé předběžné otázce

v uvedených ustanoveních, že předání bude odmítnuto nebo bude podléhat podmínkám, nezávisle na formě zatýkácího rozkazu.

35. Ve své první otázce žádá Ústavní soud Soudní dvůr, aby rozhodl, zda zatýkácí rozkaz vydaný za účelem výkonu odsuzujícího rozsudku vyneseného v nepřítomnosti, které lze ještě napadnout opravným prostředkem, představuje zatýkácí rozkaz za účelem výkonu trestu nebo zatýkácí rozkaz za účelem trestního stíhání. Dále se v druhé otázce táže, zda za předpokladu, že zatýkácí rozkaz vydaný rumunskými orgány je zatýkáčím rozkazem za účelem výkonu trestu, je soud prvního stupně v Nivelles na základě rámcového rozhodnutí oprávněn podmínit předání I. B. tím, že bude vrácen do vykonávajícího členského státu za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, které mu byly pravomocně uloženy ve vystavujícím členském státě.

36. Přestože se tyto dvě otázky týkají zdánlivě různých záležitostí, domnívám se, že je lze zodpovědět společně. Jak bude vysvětleno dále, jádro této věci spočívá v tom, jak je třeba vykládat čl. 4 bodu 6 a čl. 5 bodu 3 rámcového rozhodnutí v případě, že zatýkácí rozkaz směřuje k tomu, aby byla určitá osoba vrácena do vystavujícího členského státu a v rámci obnoveného řízení znovu souzena. Konkrétní kvalifikace zatýkácího rozkazu je druhotnou otázkou do té míry, jak objasním dále, že rámcové rozhodnutí lze vykládat tak, že osobám v každém případě poskytuje záruky obsažené

37. Jako výchozí bod je nezbytné zdůraznit, že cílem rámcového rozhodnutí je nahradit mnohostranný systém vydávání mezi členskými státy systémem předávání odsouzených nebo podezřelých osob mezi soudními orgány za účelem trestního řízení nebo výkonu soudních rozhodnutí založených na zásadě vzájemného uznávání⁴. Za tímto účelem čl. 1 bod 2 rámcového rozhodnutí stanoví, že členské státy vykonají evropský zatýkácí rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí.

38. Tento předpoklad umožnil Soudnímu dvůru rozhodnout, že každé vnitrostátní ustanovení, které omezuje důvody, pro které je možné výkon odmítnout „pouze posiluje systém předávání zavedený tímto rámcovým rozhodnutím ve prospěch prostoru svobody, bezpečnosti a práva“⁵. Čím omezenější je tedy prostor pro uvážení přiznaný vnitrostátními zákonodárci jejich soudům v rámci rozhodování o odmítnutí vykonat zatýkácí rozkaz, tím více je posílen systém spolupráce vytvořený rámcovým rozhodnutím. Rozsudek uvádí, že „omezením situací, v nichž

4 — Rozsudek ze dne 3. května 2007, *Advocaten voor de Wereld*, (C-303/05, Sb. rozh. s. I-3633), bod 28.

5 — Rozsudek ze dne 6. října 2009, *Wolzenburg*, (C-123/08, Sb. rozh. s. I-9621, bod 58).

vykonávající justiční orgán může odmítnout vykonat evropský zatýkácí rozkaz, totiž tato právní úprava pouze zjednodušuje předávání vyžádaných osob v souladu se zásadou vzájemného uznávání stanovenou v čl. 1 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584, která představuje základní pravidlo zavedené tímto rámcovým rozhodnutím“⁶.

39. Prostudováním omezeného množství judikatury, která existuje k dnešnímu dni, lze proto dospět k závěru, že důvody, pro které je možné výkon odmítnout, stanovené v článku 4 rámcového rozhodnutí, jakož i záruky, které lze požadovat podle jeho článku 5, musejí členské státy vykládat restriktivně. Je tak třeba odmítnout jakýkoli extenzivní výklad, který by vedl k rozšíření podmínky nevykonání, jaká je uvedena v čl. 5 odst. 3, a která se vztahuje na zatýkácí rozkazy vydané pro účely trestního stíhání, na zatýkácí rozkazy vydané za účelem výkonu trestu nebo ochranného opatření.

40. Tento argument podporuje znění čl. 5 odst. 1 rámcového rozhodnutí, které

umožňuje vykonávajícímu soudu podmínit předání tím, že osoba odsouzená v nepřítomnosti má právo na obnovu řízení. Tento článek navazuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva v této oblasti⁷, a stanoví, že záruky jsou považovány za dodržené u osoby, jako je I. B., tehdy, pokud je jí zajištěna možnost obnovy řízení se všemi těmito zárukami.

41. Přestože je tomuto výkladu přiznáván význam vzhledem k jeho úzké vazbě na znění rámcového rozhodnutí, nemohu jej sdílet. Mám naopak za to, že nelze stanovit výjimku z práva vykonat trest v členském státě bydliště v případech, kdy je požadována obnova řízení.

42. Zprv je důležité zdůraznit, že Soudní dvůr nikdy ve své judikatuře neměl za to, že důvody, pro které je možné výkon odmítnout, stanovené v článku 4 rámcového rozhodnutí, a podmínky stanovené v článku 5 téhož rozhodnutí, mají být vykládány restriktivně. Právě naopak, rozsudek Wolzenburg je velice jasný, když takovýto výklad těchto ustanovení odmítá a uznává, že „členské státy při provádění [ustanovení jako je článek 4] nutně disponují *nepochybným prostorem pro*

6 — Vyše uvedený rozsudek Wolzenburg, bod 59.

7 — Viz mimo jiné rozsudky Goddi v. Itálie ze dne 9. dubna 1984, bod 27; Ekbatani v. Švédsko, ze dne 26. března 1988, bod 25; Pfeifer a Plankl v. Rakousko ze dne 25. února 1992, bod 37; Van Geyssegem v. Belgie, ze dne 21. ledna 1999, bod 34, a Poitrimol v. Francie ze dne 23. listopadu 2003, bod 31.

uvážení“⁸. Nejenže se Soudní dvůr vyhnul zmínce o restriktivním výkladu, ale ani neuznal, že členské státy disponují širokým prostorem pro uvážení. Naopak rozhodl, že jejich prostor pro uvážení je „nepochybný“, nikoli však široký.

a v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva⁹. Možnost, aby odsouzená osoba vykonala trest tam, kde má osobní a citové vazby, je zárukou vyplývající z článku 8 Úmluvy, kterou rámcové rozhodnutí chtělo zohlednit. Stejně tak se jedná o výjimky, jejichž cílem je rovněž „umožnit vykonávajícímu justičnímu orgánu přiznat zvláštní význam možnosti zvýšit vyhlídky na sociální znovuzачlenění vyžádané osoby po uplynutí trestu, ke kterému byla odsouzena“¹⁰, což je hodnota, která je v některých členských státech samotným účelem trestního práva¹¹.

43. Z druhého, v souvislosti s výše uvedeným se domnívám, že obsah a cíle rámcového rozhodnutí je třeba vyložit tak, že se přihlédne ke všem cílům sledovaným tímto rozhodnutím. Je pravda, že vzájemné uznávání je nástrojem, který posiluje prostor bezpečnosti, svobody a práva, zároveň však platí také to, že výchoziskem, které legitimizuje existenci a vývoj tohoto prostoru, je ochrana základních práv a svobod. Rámcové rozhodnutí opakovaně uvádí ve svých bodech 10, 12, 13 a 14 odůvodnění, jakož i ve svém čl. 1 odst. 3. Proto, přestože čl. 5 odst. 1 obsahuje záruku uznávanou Evropským soudem pro lidská práva, co se týče rozhodnutí vydaných v nepřítomnosti, je rovněž třeba zdůraznit, že čl. 4 odst. 6 a čl. 5 odst. 3 zohledňují také požadavek obsažený v Evropské úmluvě o lidských právech

44. Krom toho nezbytnost vykládat rámcové rozhodnutí ve světle základních práv se stala naléhavou po vstupu v platnost Listiny základních práv, jejíž článek 7 stanoví právo na

8 — Výše uvedený rozsudek Wolzenburg, bod 61 (kurziva provedena autorem tohoto stanoviska).

9 — Viz mimo jiné rozsudky Mehemi v. Francie ze dne 26. září 1997, bod 34, ESPL 1997-VI; Dalia v. Francie ze dne 19. února 1998, bod 52, ESPL 1998-I; Boutif v. Švýcarsko ze dne 2. července 2001, body 39, 41 a 46, ESPL 2001-IX; Sen v. Nizozemsko ze dne 21. prosince 2001, bod 40; Amrollahi v. Dánsko ze dne 11. července 2002, body 33 až 44, a Šlienko v. Litva ze dne 9. září 2003, bod 94.

10 — Rozsudek ze dne 17. července 2008, Kozłowski, (C-66/08, Sb. rozh. s. I-6041), bod 45, a výše uvedený rozsudek Wolzenburg, bod 62.

11 — Viz například čl. 27 odst. 3 italské ústavy a čl. 25 odst. 2 španělské ústavy.

soukromý a rodinný život¹². Dosavadní judikatura Soudního dvora k této otázce odkazovala velmi specificky na volný pohyb osob, ale nezasahovala přímo do vztahu mezi tímto základním právem a soudní spoluprací v trestních věcech. To logicky souvisí se skutečností, že rozsudky Kozłowski a Wolzenburg byly vydány před tím, než Listina vstoupila v platnost. Od 1. prosince 2009 však musí být čl. 4 bod 6 a čl. 5 bod 3 rámcového rozhodnutí povinně vykládány ve světle uvedeného článku 7 Listiny. Za těchto okolností nemůže restriktivní výklad zmiňovaný v bodech 38 až 40 tohoto stanoviska obstát.

45. Zatřetí, vůli evropského zákonodávce nelze vykládat ve smyslu, který vede k výsledku, jenž je neslučitelný se sledovanými cíli. Nenavrhují zde, aby Soudní dvůr poskytl výklad v souladu s cíli rámcového rozhodnutí, ale spíše si přeji, aby se vyhnul výkladu, který by byl s těmito cíli *v rozporu*. Tento závěr by předpokládal uznat, že restriktivní výklad, který byl popsán výše (a který navrhuji odmítnout), je neslučitelný s rámcovým

12 — Viz mimo jiné rozsudek ze dne 11. července 2002, Carpenter, (C-60/00, Recueil, s. I-6279), bod 38; rozsudek ze dne 25. července 2002, MRAX, (C-459/99, Recueil, s. I-6591), bod 53; rozsudek ze dne 14. dubna 2005, Komise v. Španělsko, (C-157/03, Sb. rozh. s. I-2911), bod 26; rozsudek ze dne 31. ledna 2006, Komise v. Španělsko (C-503/03, Sb. rozh. s. I-1097), bod 41; rozsudek ze dne 27. dubna 2006, Komise v. Německo, (C-441/02, Sb. rozh. s. I-3449), bod 109, a rozsudek ze dne 11. prosince 2007, Eind, (C-291/05, Sb. rozh. s. I-10719), bod 44.

rozhodnutím a rovněž se základními právy, které má dotčená právní úprava zohledňovat.

46. Stejně tak právě uvedené argumenty přesvědčivě prokazují, že skutečnost, že v rámcovém rozhodnutí není výslovně uvedena možnost podmínit výkon zatýkáčích rozkazů za účelem výkonu trestu za okolností, jako jsou okolnosti projednávaného případu, neodráží záměrné legislativní rozhodnutí, které je výsledkem jasné a přesné politické vůle. Domnívám se naopak, že se jedná spíše o mlčení způsobené nedostatky v legislativní technice, jehož řešení lze a je třeba hledat ve výkladu, aniž je nezbytné vytvářet nový důvod pro odmítnutí výkonu.

47. Ačkoli výklad, který jsem právě provedl, umožňuje na otázku položenou Ústavním soudem odpovědět přímo, nelze popřít, že za okolností, jako jsou okolnosti projednávaného případu, existují určité nejasnosti, co se týče kvalifikace zatýkáčích rozkazů. V tomto ohledu jak Belgie, tak Polsko tvrdí, že výkon rozhodnutí vyneseného v nepřítomnosti, proti němuž lze podat mimořádný opravný prostředek, představuje zatýkáčích rozkaz za účelem trestního stíhání ve smyslu čl. 5 odst. 3 rámcového rozhodnutí. I. B., Švédsko, Německo, Rakousko a Komise se naproti tomu

shodují v tom, že se jedná o zatýkácí rozkaz za účelem výkonu trestu ve smyslu čl. 4 odst. 6 rámcového rozhodnutí.

48. Především, že všichni vedlejší účastníci řízení mají svým způsobem pravdu, jelikož I. B. bude předán Rumunsku za účelem výkonu trestu, který vzhledem k tomu, že byl uložen v nepřítomnosti, slouží jako základ pro druhé řízení se všemi zárukami, které I. B. nebyly původně poskytnuty. Nemyslím si však, že zatýkácí rozkaz vydaný k zatčení I. B. musí být nezbytně kvalifikován jedním nebo druhým způsobem. Spíše mám za to, že zatýkácí rozkaz, o jaký jde v původním řízení, spadá do obou kategorií, a to v závislosti na načasování a chování dotyčné osoby.

49. Zatýkácí rozkaz, který provádí rozhodnutí vynesené v nepřítomnosti bude totiž vždy vydán ve vystavujícím členském státě jako zatýkácí rozkaz za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím svobody. Vzhledem k přeshraniční povaze zatýkácího rozkazu se tak bude stávat při mnoha příležitostech,

což bylo zohledněno v rámcovém rozhodnutí, které obsahuje záruky stanovené v čl. 5 odst. 1 právě proto, aby se předešlo ztrátě jakékoli možnosti podat opravný prostředek v důsledku rozhodnutí vynesných v nepřítomnosti. Dojde-li k vydání zatýkácího rozkazu, je zřejmé, že jej vystavující členský stát přijímá za účelem výkonu trestu, a nemůže tomu být jinak, jelikož mu dosud není známo, zda se dotyčná osoba bude bránit předání, či nikoli nebo zda si bude přát, aby se konalo nové řízení. To bude záviset právě na osobě, která může v okamžiku, kdy jí bude zatýkácí rozkaz oznámen, využít postupu stanoveného v člancích 11 a 13 rámcového rozhodnutí a rovněž požádat soud vykonávajícího členského státu, aby – pokud tak již neučinil – zajistil dodržení záruk stanovených v člancích 3 až 5 uvedeného rozhodnutí.

50. Vzhledem k výše uvedenému budiž podotknuto, že zatýkácí rozkaz, který umožňuje, aby obviněná osoba byla znovu souzena ve vystavujícím členském státě, představuje formálně zatýkácí rozkaz za účelem výkonu trestu nebo ochranného opatření, který se prohlásí-li dotyčná osoba, že chce být znovu souzena, materiálně přemění v zatýkácí rozkaz za účelem trestního stíhání. Tato přeměna nemůže způsobit ztrátu jakékoli záruky stanovené v rámcovém rozhodnutí pro jakoukoli osobu, na kterou se vztahuje zatýkácí rozkaz. Naproti tomu, výše uvedený čl. 5 odst. 1, jehož cílem je řešit problém rozhodnutí vynesných v nepřítomnosti, sice mění formu zatýkácího rozkazu, ale nejsou jím dotčena práva příznávaná dotyčné osobě právem Unie.

51. Navrhuji proto Soudnímu dvoru, aby čl. 5 odst. 3 rámcového rozhodnutí vyložil tak, že jsou-li splněny podmínky stanovené v čl. 5 odst. 1 rámcového rozhodnutí, může vykonávající členský stát podmínit výkon zatýkacího rozkazu za účelem výkonu trestu nebo ochranného opatření zárukou vystavujícího členského státu spočívající v tom, že dotyčná osoba, která je státním příslušníkem vykonávajícího členského státu nebo tam má trvalé bydliště, bude do tohoto státu vrácena, aby na jeho území případně vykonala uložený trest nebo uložené ochranné opatření.

VI – Ke třetí a čtvrté předběžné otázce

52. Vzhledem k argumentům uvedeným v předchozím bodě je třetí a čtvrtá otázka bezpředmětná. Mám za to, že způsob, jakým navrhuji odpovědět na první dvě otázky je správný nejen s ohledem na cíle sledované rámcovým rozhodnutím, ale rovněž s ohledem na výklad tohoto rámcového rozhodnutí ve světle základních práv. Mám tedy za to, že není nezbytné analyzovat zbývající otázky položené Ústavním soudem.

VII – Závěry

53. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji Soudnímu dvoru, aby na předběžné otázky položené Ústavním soudem odpověděl následujícím způsobem:

„Článek 5 odst. 3 rámcového rozhodnutí je třeba vykládat tak, že jsou-li splněny podmínky stanovené v čl. 5 odst. 1 rámcového rozhodnutí, může vykonávající členský stát podmínit výkon zatýkacího rozkazu za účelem výkonu trestu nebo ochranného opatření zárukou vystavujícího členského státu spočívající v tom, že dotyčná osoba, která je státním příslušníkem vykonávajícího členského státu nebo tam má trvalé bydliště, bude do tohoto státu vrácena, aby na jeho území případně vykonala uložený trest nebo uložené ochranné opatření.“